

Laboratoriemedicin

Giltig från och med 2026-02-02
Godkänd av Kundgruppen
Version 5.0

Labhandboken

Labhandboken innehåller generella råd om provhantering.

Korrekt patientförberedelse, provtagning och provhantering är en förutsättning för tillförlitliga analysresultat.

Analysportalen innehåller specifika instruktioner för respektive analys gällande provtagning och provhantering.

Alla provtagare bör gå en utbildning för att förbättra preanalytiken och minimera felen. Se Lärportalen på sidan Utbildningar.

Innehåll

Labhandboken	1
1 Beställning	3
2 Provtagningsanvisningar	4
2.1 Patientinstruktioner	4
3 Provtagningsmaterial	4
4 Förberedelser inför provtagning	5
4.1 Patientförberedelser	5
4.2 Patientidentitet	5
4.2.1 Kontrollera patientens identitet före provtagning	6
4.3 Koppling av patientidentitet	6
5 Märkning av prov	7
5.1 Märk provbehållare före provtagning	7
5.1.1 Etikett som skrivs ut via eLAB/SDV	7
5.1.2 Remissblankett med förtryckt klisteretikett på baksidan	7
5.1.3 Remissblankett utan förtryckta etiketter	8
5.2 Etikettens placering	8
5.3 Märkning av ytterhylsa	8
6 Provtagning	9
6.1 Venöst eller kapillärt	9
6.2 Färg på korken	9
6.3 Rörföljd	9
6.4 Hantering av blodprover	9
6.5 Blodtransfusion och/eller transplantation	10
6.6 Patologi och cytologi	11
6.7 Missbruksdiagnostik	11
7 Packa provet inför transport	11
8 Laboratoriesvar	11
8.1 Resultatens tillförlitlighet	12

1 Beställning

Laboratoriemedicin erbjuder beställning av prov/analys på olika sätt.

- Digitalt via eLAB RS.
- Digitalt via Webbremiss (endast Arbets- och miljömedicin).
- Via remissblankett.

Korrekt ifylld beställning ska alltid innehålla:

- Personnummer samt för- och efternamn (använd streckkodsetikett där personnummer och för- och efternamn är utskrivet).
- Kundkod, använd streckkodsetikett med förtryckt kundkod.
- Beställd analys, frågeställning, anamnes och övrig efterfrågad information.
- Datum och tid för provtagning.
- Provtagarens RSid (saknas RSid skriv för- och efternamn i klartext).
- För blodgrupperingar samt BAS-/MG-test skriv provtagarens för- och efternamn.
- Direkt telefonnummer, för eventuellt frågor.

Beställning av vävnadspreparat

- Ange information om preparatet i anamnesen samt frågeställning och datum/tid för ingrepp.
- Vid önskemål om snabbsvar eller fryssnitt kryssa i ruta på remissen och ange telefon, snabbtelefon eller sökarnummer på remissen.
- SVF (Standardiserat vårdförlopp) kryssas i på remissen när läkare beslutat att det finns en välgrundad misstanke om cancer och att patienten ska utredas enligt ett standardiserat vårdförlopp. Då ska ej snabbsvar kryssas i.

Läs mer

[Kundkoder - Vårdgivare Skåne](#)

[eLAB RS - Vårdgivare Skåne](#)

[Laboratoriemedicins remisser och blanketter - Vårdgivare Skåne](#)

[Formulär för beställning av streckkodsetiketter - Vårdgivare Skåne](#)

2 Provtagningsanvisningar

Laboratoriets provtagningsanvisningar ska följas.

Anvisningar finns i Analysportalen och på Vårdgivare Skåne under Råd och Stöd.

Läs mer

- [Analysportalen](#)
- [Råd och stöd - Vårdgivare Skåne](#) t ex
 - [Likvor Praktisk handledning \(pdf\)](#)
 - [Intraosseösa prover \(pdf\)](#)

2.1 Patientinstruktioner

Patientinformation att ge i samband med undersökning eller provtagning finns på Vårdgivare Skåne.

Läs mer

- [Analyser och anvisningar - Vårdgivare Skåne](#)

3 Provtagningsmaterial

Det provtagningsmaterial som anges i Analysportalen ska användas. Beställ material via regionens upphandlade leverantör.

Läs mer

[Beställ förbrukningsmaterial - Löpande produktinformation Vårdgivare Skåne](#)

[Produktkatalog LAB-provtagning - Vårdgivare Skåne](#)

[Produktkatalog LAB-patientnära analyser - Vårdgivare Skåne](#)

[Lab – produkter för vävnadsprovtagning - Vårdgivare Skåne](#)

[Produktkatalog kommunkatalogen - Vårdgivare Skåne](#)

4 Förberedelser inför provtagning

4.1 Patientförberedelser

- Patienten ska sitta ner i 15 minuter före blodprovstagning då muskelarbete kan påverka vissa analysresultat.
Referensintervall är framtagna för patienter i vila.
- Kontrollera om det finns några särskilda provtagningsanvisningar. Faktorer att ta hänsyn till kan till exempel vara tid på dygnet eller intag av läkemedel, kost och hälsokostpreparat.
- Vid fasta ska patienten avstå från att äta eller dricka efter klockan 22.00 kvällen före provtagningen. På morgonen före provtagningen får patienten dricka ett glas vatten, men undvika att röka, snusa eller genomföra något fysiskt ansträngande.
Patienten informeras om eventuella restriktioner gällande medicinintag.

Läs mer

[Inför provtagning, Vårdhandboken](#)

[Analysportalen](#)

4.2 Patientidentitet

Provtagaren ansvarar för att:

- Kopplingen mellan patient, beställning och provbehållare är säkerställd.
- Provtagningen är utförd på ett korrekt sätt.
- Bekräfta provtagning genom att signera skriftligt på pappersblankett eller i digitalt beställningssystem t ex eLAB RS.
- Skriv läsbar namnunderskrift vid provtagning till blodgruppering och förenlighetsprovning.

4.2.1 Kontrollera patientens identitet **före** provtagning.

Fiktiva personnummer får inte användas.

Patient kan kräva anonymitet vid provtagning för HIV-test.

Vårdgivare inom Region Skåne

Ange svenskt personnummer med 12 tecken, ÅÅÅÅMMDD-XXXX

Beställ ett reservnummer t ex via PASiS eller WebPriva om patienten saknar svenskt personnummer eller nationellt samordningsnummer.

Läs mer

[identitetskontroll-legitimering.pdf](#) (Vårdgivare Skåne)

[PASiS](#) (Vårdgivare Skåne)

[lathund_ofullstandig_legitimation.pdf](#) (Pasis Vårdgivare Skåne)

[WebPriva](#) (Vårdgivare Skåne)

[Patienter med skyddade personuppgifter - Region Skånes intranät](#)

[Informationssäkerhet - Vårdgivare Skåne](#) (För privata Vårdgivare)

Vårdgivare utanför Region Skåne

Följ den lokala regionens eller myndighetens instruktioner.

4.3 Koppling av patientidentitet

Koppling av patientidentitet dvs., byta ut reservpersonnummer till ordinarie personnummer på besvarade prov, kontakta analyserande laboratorium för ändring i laboratoriets IT system.

Läs mer

[Kontaktlista för Koppling av patientidentitet](#)

5 Märkning av prov

5.1 Märk provbehållare före provtagning

5.1.1 Etikett som skrivs ut via eLAB/SDV

Använd endast upphandlade etiketter.

Märk provbehållare med den utskrivna etiketten där all information ska vara läsbar.

Läs mer

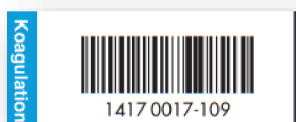
[eLAB RS - digitala beställningar till laboratorier](#) (Vårdgivare Skåne)

5.1.2 Remissblankett med förtryckt klisteretikett på baksidan

Laboriemedicin ansvarar för förtryckta remissblanketter där unik nummerserie finns tryckt på framsidan och på de klisteretiketter som finns på baksidan.

Märk:

- Remissblanketten med patientens för- och efternamn samt personnummer (i klartext och helst även i streckkod).
- Provbehållare med etikett från baksidan.

Läs mer

[Remissblanketter](#)

5.1.3 Remissblankett utan förtryckta etiketter

Märk **både** remissblankett och provbehållare med patientens för- och efternamn samt

personnummer/reservnummer/samordningsnummer (i klartext och helst även i streckkod).

Märk etiketten om det inte är uppenbart, med:

- Typ av analys
- Typ av provmaterial
- Datum och tid, vid upprepad provtagning under en kortare tidsperiod. T ex då samma analys beställs en gång i timmen.

5.2 Etikettens placering

Placera etiketten längs med röret/burken, nära korken.

Se till att etiketten är ordentligt fäst på provbehållaren.

Om etiketten sitter fel kan den inte läsas av i laboratoriets instrument, vilket medför risk för fördröjda provsvar.

5.3 Märkning av ytterhylsa

Märk **både** ytterhylsa och provbehållare med samma typ av etikett om hylsa och behållare ingår i ett provtagningsset.

6 Provtagning

6.1 Venöst eller kapillärt

1. Venös provtagning rekommenderas i första hand.
2. Kapillär provtagning ska undvikas eftersom det innebär större risk för felaktiga resultat. I undantagsfall kan det dock vara nödvändigt att ta prov kapillärt. Provtagningen ska då utföras av utbildad personal. Generella rekommendationer vid kapillärprovtagning finns i Vårdhandboken.

Läs mer

[Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](http://vardhandboken.se)

[Analysportalen](#)

6.2 Färg på korken

Eftersom rören innehåller olika tillsatser får de aldrig hållas ihop eller överföra blod från ett rör till ett annat, inte ens om det är samma korkfärg. Korken får aldrig tas av eftersom vacuum i röret då bryts.

6.3 Rörföljd

Rörordningen bör följas för att undvika felaktiga analysresultat till följd av att rörens tillsatser kontaminerar nästföljande rör.

Läs mer

[Förberedelser - Vårdhandboken](#)

6.4 Hantering av blodprover

- Blodvagga används för att substansen i provröret ska fördelas i blodprovet alternativt vänds provrör minst 10 gånger
- Serumrör ska koagulera i 30 minuter före centrifugering
- Centrifugen ska ha swing-out rotor och klara kravet på 2000 x g
- Prover som ska centrifugeras, enligt instruktioner på Analysportalen, ska skickas centrifugerade. Gäller primärvård

- Använd plaströr 13mm med skruvkork art.nr: 27514 i de fall prov ska hällas av.

- Vid förvaring av provröret i kylskåp ska temperaturen i kylskåpet vara +2 - +8°C.
- Vid misstanke om eller förekomst av kryoglobulin eller köldantikroppar kan prover behöva tas med obruten varmekedja. I första hand rekommenderas att provtagning och hantering utförs av Laboratoriemedicin Bas.

Läs mer

[Obruten-varmekedja_Vårdgivare Skåne](#)

[Kontakt och öppettider - Laboratoriemedicin - Vårdgivare Skåne](#)

6.5 Blodtransfusion och/eller transplantation.

Socialstyrelsen har särskilda regler gällande provtagning för transfusionsmedicinska och transplantations analyser.
SOSFS 2009:29

Blodprover måste skickas tillsammans med remissblankett i ett transportkärl eller kuvert. Märk ytterförpackning med Transfusionsmedicin/KIT samt ortsnamn för närmsta akutsjukhus.

Läs mer

[Senaste version av SOSFS 2009:29 Socialstyrelsens föreskrifter om transfusion av blodkomponenter - Socialstyrelsen](#)

[Instruktion för transfusion och transplantation - Vårdgivare Skåne](#)

6.6 Patologi och cytologi

Fixering

I de fall fixering ska ske, stoppas vävnaden genast i provbehållare med 4 % fosfatbuffrad formaldehyd (formalin) för att undvika torkartefakter. Rekommenderad formalinmängd 1:20.

Vid provtagning kan små biopsier från till exempel mag-tarmkanalen, blåstumör, lunga samt mellannålar från bröst och prostata läggas på Millipore®-filter/kaffefilterpapper för att underlätta vidare hantering på patologiavdelningen. Använd en burk per fraktion/biopsilokal.

Burkarna förses med namn och personnummer samt undernummer. Beskrivning av biopsilokal för varje undernummer görs i anamnesen på remissen.

6.7 Missbruksdiagnostik

Läs mer

[Missbruksdiagnostik - Vårdgivare Skåne](#)

7 Packa provet inför transport

Läs mer

[Information om transport \(Vårdgivare Skåne/Laboratoriemedicin\)](#)

8 Laboratoriesvar

Svar på kemiska analyser levereras digitalt direkt till beställarens journalsystem. För övriga analysområden är papperssvaret att betrakta som slutsvar även om det i vissa fall går att läsa svaret via olika IT-lösningar.

Skriftliga svar (papperssvar) innehåller ackrediteringsmärkning (A) per besvarad analys. Dessutom innehåller laboratoriesvaret ackrediteringsorganets logotyp.

De referensintervall som beskrivs i Analysportalen är oftast 95 % av resultaten från en grupp friska individer där blodprov tagits efter 15 minuter i sittande position. Om det finns ålders- och/eller könsskillnader anges detta.

Läs mer

[Laboratoriesvar Vårdgivare Skåne](#)

[Allmänt – Larmsvarsrutiner Klinisk kemi och farmakologi](#)

8.1 Resultatens tillförlitlighet

- Analyskvaliteten övervakas kontinuerligt genom interna kvalitetskontroller i varje analysserie och genom deltagande i nationella och internationella kvalitetssäkringssystem.
- Flertalet av laboratorierna är ackrediterade.

Läs mer

[Ackrediteringsbevis](#)